Jutalomcsekk

A kiválóan dolgozók kapják
Kezdeményezés az EMERGÉ-ben

Tavaly egy-két nagyvállalatnál érdekes elgondolást váltottak valóra, mondhatnánk, a munkaverseny története során talán a legösztönzőbb módszert sikerült megtalálniok. Az Országos Gumiipari Vállalatnál — így a szegedi EMERGÉ-ben — meghirdették a részjegyes versenyt, amelynek az a lényege, hogy a jó teljesítményt azonnal nyugtázzák. A nyugtát — a részjegyet — pedig forintban beválthatják a dolgozók a pénztárban. Természetesen nem ilyen egyszerű az új forma. Érdemes jobban megvilágítani.

Az új verseny megalkotói az egyéni teljesítményt gyorsan jutalmazó megoldást részesítették előnyben. A tervezgetésből hamarosan megszületett a végleges forma, meghatározták a részvétel lehetőségét, a résztvevők jogait. A szegedi EMERGÉ-ben például az a fizikai dolgozó, aki a vállalatnak valamilyen hasznos, gyorsan kamatozó javaslatot tesz, vagy nagyon jól végzi el a munkafeladatát, esetleg súlyos kártól óvja meg a gépét, gyárát — jutalmul 200—2000 forintot érő részjegyet, jutalomcsekket kap az üzemvezetőtől. A bónt azután a nyereségrészesedés kifizetése idején az őt megillető részesedésen felül beválthatja. Nem szükséges különösen indokolni, hogy mennyire ösztönző a megoldás, hiszen a dolgozó tudja, hogy munkáját nem az év végén értékelik majd (vagy elfelejtik, vagy nem, érdemeit), hanem a produktumért azonnal „jár" az elismerés. Mikes Sándor, az EMERGÉ igazgatója elmondotta, hogy az első félévben 154 ezer 700 forint, a második félévben pedig 30 ezer 500 forint értékű jutalomcsekket kaptak a fizikai dolgozók. 1969. évi nyereségrészesedés kifizetése idején nem lesz ritka, hogy a jól dolgozók több ezer forinttal vihetnek többet haza, mint társaik.

A jutalomcsekkes megoldásnak más előnyei is vannak; csak olyanok válthatják be a már megszerzett bónokat, akik a vállalatnál vannak. Aki év közben tekintélyes summát gyűjtött, nyilván kétszer is meggondolja, hogy munkahelyet változtasson. A nyári adatok bizonyítják, hogy a részjegyes dolgozók hűségesek a gyárhoz.

A szegedi EMERGÉ-ben jövőre tovább fejlesztik a részjegyes versenyt. Azt tervezik, hogy az üzemrészeknek még szélesebb lehetőségeket biztosítsanak — még jobban differenciálnak. Például egy-egy időszakra megadják a termelési követelményeket azzal, hogy a reális megtakarítás meghatározott részét a munkában kitűnt dolgozóknak kifizetheti az üzem. Méghozzá nem az év végén, hanem a negyedév befejezésekor, vagy egyes feladat elvégzése után! Gondoskodnak majd arról, hogy minden dolgozó megismerje saját lehetőségeit, illetve azt, hogy jó munkájával miként részesedhet a megtakarításból.

A gumigyár jövőre mintegy 2 millió forint értékű részesedési alappal rendelkezik majd. Ennek tekintélyes részét ilyen jutalomcsekkes módszerrel, ha úgy tetszik részjegy-munkaversenyben szeretnék a dolgozóknak juttatni. Mégpedig olyan arányban, ahogy megdolgoznak érte, és annak, aki a nyereség elérésében a legnagyobb szerepet játszotta.

I. M.

A vállalatok hitelképessége

Az új gazdasági mechanizmusban azok a vállalatok számítanak hitelképesnek amelyek jövedelmezően gazdálkodnak, termékeiket rendszeresen értékesítik, fedezetük van a felvett hitelekre és fizetési kötelezettségeiknek is rendszeresen eleget tesznek. A vállalatok hitelképességének alakulásáról, fizetési kötelezettségeik teljesítésének tapasztalatairól dr. Tallós György, a Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatója tájékoztatott.

Elmondta, hogy a vállalatok túlnyomó többsége eredményesen, tartós pénzügyi zavarok nélkül gazdálkodik. Mégis viszonylag sok vállalat nem tesz eleget kellő időben fizetési kötelezettségének. Ennek gyakran az az oka, hogy egyes vállalatok gazdasági megfontolásból, partnereiknek nyújtott „kedvezményként", vagy nemtörődömségből nem hajtják be követeléseiket, s így maguk is adósokká válnak. A kifejezetten csökkent hitelképességű, rosszul gazdálkodó vállalat meglehetősen ritka, az elmúlt két évben az összes iparvállalatoknak körülbelül 5—6 százaléka tartozott ebbe a kategóriába. Adósságaik hatásai azonban tovább gyűrűznek és a szállító vállalatoknak is pénzzavarokat okoznak. A bank ilyenkor a jóhiszemű szállítóknak átmeneti, rövid lejáratú hitelt ad, ez azonban valóban csak átmeneti segítség lehet. Ha ugyanis az ilyen helyzet állandósul, úgy a „rossz" adósoknak szállító vállalatok is bajba kerülhetnek. Az ilyen kellemetlen meglepetéseket azonban elkerülhetik, ha igénybeveszik a bankgaranciát, vagy kezességet. Ezzel a lehetőséggel egyre többen élnek.

A bank természetesen csak akkor vállalhat kezességet a fizetések teljesítéséért, ha az adós hitel- és fizetőképességét megfelelőnek találja.

Tisztességtelen haszon

Felszisszentek a gazdasági szakemberek, amikor a bíróság az egyik alföldi termelőszövetkezetet arra kötelezte, hogy nyereségéből fizessen be az állam kasszájába 2 millió forintot, mivel az tisztességtelen haszonszerzés révén növelte bevételét. Aztán egy másik ítélet is napvilágot látott: a szegedi üzletekben is árusították a Sokol kisrádiókhoz a hazai gyártmányú akkumulátorokat, amelyek azonban meg sem közelítették az előírt minőséget. A forgalmazó cégnek büntetést kellett fizetnie, sőt vissza kellett vonnia az üzletekből a gyenge minőségű terméket. Ezek az intézkedések a fogyasztók helyeslésével találkoztak, s megnyugvással vették tudomásul az illetékes állami szervek fellépését.

Évente egyszer, de gyakran többször is, napvilágot látnak az életszínvonal alakulásának számadatai. Az átlagok önmagukban a kétségtelen előrehaladást mutatják. De az átlagok el is takarnak sok mindent. Eltakarják a rétegeket, s még inkább a családokat. A három százalékos reálbér-emelkedés nem „három százalékosan" érint mindenkit. Vannak, akiket ezen felül, s vannak olyanok is, akiket ezen alul. Az emberek nem az átlag alapján érzékelik életszínvonaluk alakulását, hanem a mindennapi vásárlások, tapasztalatok alapján ítélnek.

Meséli az egyik ismerősöm, hogy gázkonvektort szereltetett a lakásába. A szakember helyszíni szemlét tartott, s elkészítette a kalkulációt. Ennyi cső, annyi bilincs, összekötések hegesztéssel stb. — összesen ennyi és ennyi forint. Megjelentek a szerelők és hozzáláttak a munkához, de a csöveket nem hegesztéssel kötötték össze, hanem a hagyományos módon. Reklamálni kellett. A másik helyen beírták: gázóra leszerelés 3 órai munkaidő, felszerelés 3 óra munkaidő és így tovább. Rezsi órabér 32 forint. A kárvallott reklamált, hogy ő annyit nem fizet, hiszen a szeme előtt vették le és tették vissza a gázórát, amelyet fél óra alatt elintéztek. Erre küldtek egy másik számlát, ahol a valóságos időt és árat számolták el. Ezek nem nagy esetek, de sajnos sok tekintetben jellemzőek, s az egyszerű ember szemében bizalmatlanságot szülnek, amelyből csak azt a következtetést lehet levonni, hogy a munkát végző vállalatok tisztességtelen haszonra törekedtek.

Nem csupán az egyedi megrendelések teljesítésekor találkozunk tisztességtelen haszonnal, hanem a fogyasztói árak körében is előfordulnak olyan emelések, amelyek, ha jogilag nem is marasztalhatók el, erkölcsileg igen. Ide tartozik sok ruházati cikk árának indokolatlan növekedése is. A forgalmi adó változása a ruházati cikkeknél változásokat hozott. Sajnálatos azonban, hogy ezek kizárólag az áremelésben érvényesültek és az árcsökkenést már kevéssé hajtották végre. E cikkek körében szabad árak dominálnak, vagyis a bíróság nehezen ítélhetne el egyetlen termelő vagy kereskedelmi vállalatot, de a fogyasztók megítélésében, erkölcsileg mégis tisztességtelennek számít az ilyen eljárás.

Tisztességtelen haszonszerzés az a módszer is — ha jogilag nem is így minősítik —, amikor a termelő vállalatok abbahagyják, a kereskedelmi vállalatok pedig nem rendelik az olcsóbb árucikkek gyártását, forgalmazását. Közgazdasági értelemben ez ugyan nem számít árdrágításnak, anyagi vonatkozásban azonban mégis a dolgozókat, legfőképpen a kiskeresetű családokat sújtja, mérsékli életszínvonalukat.

A tisztességtelen haszon fogalma elég megfoghatatlan, nehéz bebizonyítani, hogy mikor tisztességes egy terméknek az áremelése és mikor nem. Beszélgettem az egyik szegedi nagyvállalat pártbizottságának a titkárával. Szóba hoztuk a tisztességtelen haszon kérdését is. Véleményünk megegyezett abban, hogy minden olyan áremelés tisztességtelen, amely a vállalat felesleges kiadásait is áthárítja a vevőre. A szabályok, a rendelkezések értelmében itt is stimmelnek a dolgok, de nem ilyen egyöntetű a megítélés, ha a zsebünk is ítéletet mond.

A felesleges kiadás áthárítását jelenti, amikor a gyártó vállalatnál rossz a munkaszervezés, laza a munkafegyelem, alacsony a termelékenység, egyhelyben topog a műszaki színvonal; amikor abbahagyják az olcsóbb cikkek gyártását. A könnyű út választása nem erkölcsös. Mert könnyebb hibáinkat áthárítani, tovább adni, s hogy szűkebb kollektívánk „ne vegye észre" az árak emelésével biztosítunk nyereséget. De arra is gondolni kell, hogy minden gyári kollektíva egyben fogyasztó is, tehát önmaga pénztárcáját is rövidíti, ha felfelé futtatja az árakat.

A lyegutóbbi országgyűlésen sok szó esett az árakról és az életszínvonalról. Az árakat nem a kormány határozza meg, legalábbis a termékek zöménél nem, hanem a termelés szférája alakítja ki azokat. Mégis megnyugtató az az elhatározás, hogy az illetékes kormányszervek szigorításokat határoztak el az árak ellenőrzésére, mind a termelési, mind a kereskedelmi területeken.

Gazdagh István

Az élelmiszer-kereskedelem jövő évi feladatai

Miniszteri beszámoló

A belkereskedelem vezetői, a miniszter és helyettesei, valamint a nagy- és kiskereskedelmi vállalatok igazgatói ezen a héten értekezleteken beszélik meg a kereskedelempolitikai tennivalókat, a vállalatok munkáját, jövő évi feladatait.

Az első tanácskozásokat, az élelmiszer- és vegyicikkkereskedelem vezetőinek részvételével, hétfőn tartották Budapesten, Győrött, Pécsett, Szegeden és Debrecenben. A központi értekezleten, a Gundel-étteremben Szurdi István belkereskedelmi miniszter tartott beszámolót.

Jövőre — mondotta egyebek között — az élelmiszerforgalom további nyolcszázalékos növekedésével lehet számolni, a háztartási és vegyi cikkekből 9—10 százalékkal nagyobb forgalom várható. A kereslet kielégítésének termelési és importfeltételei az ideinél kedvezőbben alakulnak. Az illetékes vállalatok feladata a beszerzések olyan mértékű növelése, amely biztosítja a folyamatos, zavartalan áruellátást. Kedvező tendencia egyebek között, hogy a sütőipar fejlesztésével javul a kenyér minősége és több péksüteményt gyártanak. Sertéshúsból az ideinél 7—7,5 százalékkal több kerül forgalomba. Baromfiból 18 százalékkal, tojásból és halból 10—15, tejből és tejtermékből 8—9, konzervből 8 százalékkal nagyobb forgalomra készül a kereskedelem. A halkonzerv-behozatal 20—25 százalékkal haladja meg az ideit. Javul a száraztésztaellátás, mennyiségben növekszik, választékban bővül az édesáru-kínálat. Nem várható azonban lényeges javulás a gyorsfagyasztott cikkeknél.

A kereskedelem jövő évi feladatairól szólva a miniszter felhívta a figyelmet, hogy a vállalatoknak több gondot kell fordítaniok az olcsóbb cikkek beszerzésére, ezek a termékek még átmenetileg sem hiányozhatnak az üzletekből. Az ellátás javítására, a hazai termelés ösztönzésére fokozni kell az importot, erősíteni kell a kapcsolatot az érdekelt külkereskedelmi vállalatokkal.

Újabb forrásokat is fel kell tárni: erre lehetőséget kínál a kiskereskedelmi vállalatoknak és a szövetkezeteknek egyaránt a kishatármenti forgalom.

December 22-től január 14-ig:

Téli iskolai szünet

Működnek az iskolai napközik

Az idei — rendhagyóan hosszú — téli szünidő az általános és a középiskolákban december 22-től 1970. január 14-ig tart. A szünet előtti utolsó tanítási nap december 20-a, szombat, a szünet utáni első pedig január 15-e, csütörtök. (Ezúttal mint ismeretes, azért tart tovább a téli szünidő, mert a pedagógusok közül több, mint ötvenezren bekapcsolódnak a népszámlálási munkába.) A napközi otthonok — csak úgy, mint a korábbi években — a szünidő alatt is működnek, s az igazgatók mindenütt gondoskodnak a felügyelet ellátásáról, a napközis helyiségek folyamatos fűtéséről.

Az iskolákban a napközis gyerekek részére részletes, változatos programot állítottak össze. Helyet kaptak a programokban egyebek közt kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeum- és tárlatlátogatások, különböző szakköri foglalkozások. A napközisek a szünet alatt is az iskolában kapják a reggelit, az ebédet és az uzsonnát.

Az idén előreláthatólag a szünet alatti korrepetálás nem lesz olyan intenzív, mint egyébként, mivel a pedagógusok többsége — köztük a szaktanárok — a népszámlálási feladatok miatt nem tud korrepetálással foglalkozni.

A diákok első félévi jegyeit — a december 20-i helyzetnek megfelelően — a téli szünidőben sorra kerülő osztályozó értekezleten zárják le, és a szünet utáni első tanítási napon az ellenőrző könyv útján hozzák a szülők tudomására. Az általános iskolák első osztályosait félévkor még nem osztályozzák.

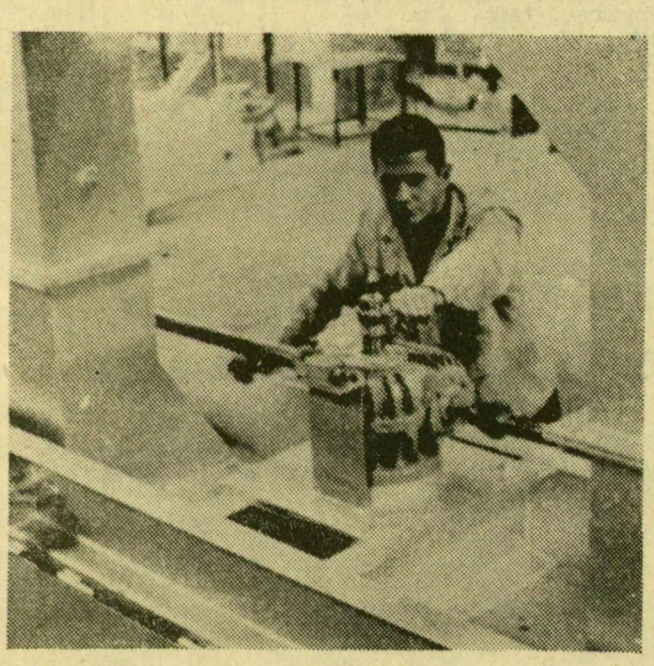

ÚJDONSÁG A CSŐGYÁRBAN. Évi 40 ezer tonna kapacitású csőhorganyzó és pácolóüzemet építenek a Csepeli Csőgyárban. A berendezéseket részben belföldről, részben külföldről szerezték be. Képünkön: Az üzem szakembere átvizsgálja az új horganyzóberendezést

Megemlékezés az ENSZ fennállásának 25. évfordulójáról

A Magyar ENSZ Társaság hétfő délután tartott ülésén megtárgyalták azt a programot, amelyet 1970-re, az Egyesült Nemzetek Szervezete megalakulásának 25. évfordulójára állítottak össze.

A jövő év őszén az ENSZ-nap alkalmából ünnepi ülést tart a Magyar ENSZ Társaság több városban: Budapesten, Pécsett, Szegeden, Debrecenben, Miskolcon és Egerben. Az Országos Békétanács tudományos bizottságával közösen a „nevelési év" keretében tudományos ülésre kerül sor, amelynek témája: Nevelés a béke, a népek barátsága és a nemzetközi együttműködés érdekében. A témáról megjelenő vitaanyagot orosz, francia, angol és spanyol nyelven is közreadja a társaság.

Felmerült a hétfői tanácskozáson annak a gondolata, hogy hozzanak létre a Magyar ENSZ Társaság mellett működő állandó társadalmi bizottságokat. Ezekben a bizottságokban a világszervezet ülésein napirendre kerülő témák nemzetközi és hazai vetületével kívánnak foglalkozni a témákban jártas politikusok, jogászok, gazdasági szakemberek.

Pen-közgyűlés

A Magyar Pen Club vasárnap tartotta idei közgyűlését a Fészek Klub előadótermében. Sőtér István akadémikus megnyitójában örömmel állapította meg, hogy Illyés Gyulát a világszervezet alelnökévé választották. Ezután Kéry László főtitkár tartott beszámolót a Magyar Pen Club külföldi kapcsolatairól, hangsúlyozva, hogy azok örvendetesen terebélyesednek. A vitában Boldizsár Iván, Keresztury Dezső, Timár György, Nemes Nagy Ágnes, Passuth László, Somlyó György, Radó György, Vajthó László, Hegedüs Géza, Szalatnai Rezső és Devecseri Gábor szólalt fel.